

כ"ג תשרי - ד' חשוון תשפ"ז | בפורות ט"ז - כ"ח | שנה שש עשרה

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפך (קידושין ל.)

מערכת: 073-249-0403
m@sda.co.il

לנ"ג
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

גליז
478-479

בכורות דף ט"ז. יום א' פרשת בראשית - כ"ג תשרי תשפ"ז

יום זה לזכות חתן הבר מצוה אלטער בנימין ביינוש בן רבקה פיגה
לנועם עול תורה ומצוות

דף ט"ז - ע"א

קדשים שקדם הקדש למום, אף על פי שקדושים קודם פדיון - פטור אם שחט בחוץ, שאינם ראויים לפנים. ואם היה מום בדוקין שבעין - חייב לרבי עקיבא בשוחט בחוץ, שלשיתו ראוי בפנים שאם עלו לא ירדו.

תמורת פסולי המוקדשים שנפדו, מתה לאחר פדיון, כיון שאי אפשר להקריב - משום שבא מכח קדושה דחווה, ואי אפשר לפדותו - שאין קדושתו חזק לתפוס פדיון, ואי אפשר להאכיל לבעלים במום - משום ששם הקרבן שבא מכוחו עליו, וכיון שקדשים אינו נאכל במום לבעלים בלי פדיון, גם התמורה אינו נאכל במום בלי פדיון. ובברייתא דרשו שמתה מפסוק 'ממעלי הגרה תמא'.

תמורת בכור ומעשר - הם והולד, וולד ולד עד סוף כל העולם הרי הם כבכור ומעשר ויאכל במום לבעלים, משום ששם אמו עליו ונקרא 'תמורת בכור ומעשר', מה בכור ומעשר נאכל במום לבעלים, כך תמורתו נאכל במום לבעלים.

חמש חטאות מתות: נלמד מהלכה למשה מסיני, וגם נדרש מהנאמר 'ממפריסי הפרסה תמא', וללמד שעובר בלאו באכילתו. וכן כדי להקיש לתמורת פסולי המוקדשים שאיסורו נלמד מהכתוב 'ממעלי הגרה תמא', ולומר מה חמש חטאות במיתה, גם תמורת פסולי המוקדשים במיתה.

מה שמתה בחטאת - רועה באשם.

דף ט"ז - ע"ב

משנה, המקבל צאן ברזל מגוי - (ששם לו גוי בהמות בדמים קצובים ולתת לו אותם דמים עד עשר שנים בין מותו ובין הוולד ואותם ולדות שיהיו להם עד אותו זמן יחלקו ביניהם) אם אחריות אונסים וזול על המקבל; ולדותיהם פטורים מבכורה. ואף על פי שצאן ברזל חשובים ברשות המקבל, מכל מקום מאחר שאם אינו נותן מעות לגוי יתפוס בהמות למשכון, ואם לא ימצא בהמות יתפוס הוולדות, חשוב יד גוי באמצע, ולכך פטורה מבכורה, אם אין אחריות של אונס וזול על המקבל: אין זה נחשב צאן ברזל, ואין צריך לומר שפטורה מבכורה, שהרי היא ברשות גוי.

צאן ברזל מישראל - אין מקבלים, שמאחר שאחריות אונסים וזול על המקבל הרי הם ברשותו ויש כאן הלוואה, והוולדות שנותן לבעלים הם ריבית.

דין ולדות צאן ברזל: א. לרב הונא: ולדות צאן ברזל - פטורים, וולדי ולדות - חייבים, ואם העמיד ולדותיהם תחת אמותיהם פטורים גם ולדי ולדות. ב. לרב יהודה: ולדי ולדות - פטורים, וולדי ולדי ולדות - חייבים. ג. לרב שמעון בן גמליאל: גם עד עשרה פטורים, שכולם נעשים אחריות לגוי.

בכורות דף י"ז. יום ב' פרשת בראשית - כ"ד תשרי תשפ"ז

דף י"ז - ע"א

שינוי במשנה, רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל - פטורה מבכורה. שינוי בברייתא, רחל בת עז ועז בת רחל - רבי מאיר: מחייב, חכמים: פטורים. א. יש לבאר, שנחלקו ברחל בת רחל בת עז (או בעז בת עז בת רחל), לרבי מאיר: הולכים אחר האם ואינו נחשב כנדמה וחייב בבכורה, לחכמים: הולכים אחר אם האם ונחשב נדמה ופטור מבכורה. ב. יש מבארים: שנחלקו ברחל בת עז בת רחל - לרבי מאיר: אינו חשוב נדמה משום שחזרה שה למקומו וחייב בבכורה, לחכמים: אין אומרים חזרה שה למקומו ונדמה שפטור מבכורה. ג. לרב אשי: נחלקו ברחל בת עז או עז בת רחל שיש בו מקצת סימני האם, לרבי מאיר: משום כך מחייב בבכורה, לחכמים: רבי שמעון היא שסובר שאין מיעוט סימנים מוציא מכלל נדמה, שצריך שיהא ראשו ורובו דומה לאם.

כבשים שצמר שלהם קשה - פטורים מראשית הגז, שנאמר 'ומגז כבשי יתחמם', ולכן עז בת רחל פטורה מראשית הגז, שצמרה קשה כצמר עזים.

רחל שילדה מין עז ואביו תיש - לחנניה: חוששים לזרע האב ואין שוחטים האב והבן, לחכמים: אין חוששים לזרע האב ושוחטים.

שעיר חטאת ראש חודש ורגלים - (אף על פי שנחלקו חכמים ורבי מאיר בבכורה ברחל בת עז בת רחל (לפי הסבר ב') אם נחשב נדמה לבכורה) מודה רבי מאיר שצריך שיהא בן שעירה, שנאמר 'שעיר עזים אחד', המיוחד ובה מששת ימי בראשית.

פסול נדמה - בקרבן חובה ובנדבה, שנאמר 'או עז' פרט לנדמה.

צמר שאינו מיוחד לדורות:

כולם מודים שאין לוקים בו משום כלאיים, שנאמר 'לא תלבש שעטנז', מה פשתן שלא נשתנה גם צמר שלא נשתנה. והכל מודים שצמרו פסול לתכלת, שנאמר 'לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך', מה פשתן שלא נשתנה אף צמר שלא נשתנה. כולם מודים שאינו מטמא בנגעים, שנאמר 'בבגד צמר או בבגד פשתים', מה פשתים שלא נשתנה גם צמר שלא נשתנה.

פסול נסכים בהדלה גפן על תאינה - פסול לנסכים, שנאמר 'זבח ונסכים', מה זבח שלא נשתנה גם נסכים שלא נשתנה. ואין לדמותו לפשתן שהדלהו על גבי היגא, שאינו שינוי שלא נשתנה הריח.

דף י"ז - ע"ב

משנה, רחל שלא ביכרה וילדה שני זכרים ויצאו ראשיהם כאחת - לרבי יוסי הגלילי: שניהם לכהן, שנאמר 'הזכרים לה' - ואפשר לצמצם בידי שמים וכל שכן בידי אדם. לחכמים: אי אפשר לצמצם, ואחד לו ואחד לכהן. איזה מהם נותן לחכמים? לרבי טרפון: כהן בורר לו יפה, לרבי עקיבא: נוטל כהן הכחושה. והשני שנשאר ביד בעלים, ירעה עד שיסתאב. חיוב מתנות בנשאר אצל בעלים - לתנא קמא: חייב, לרבי יוסי: פטור. מות אחד מהם - לרבי טרפון: יחלוקו, לרבי עקיבא: המוציא מחבירו עליו הראיה. ילדה זכר ונקבה - אין לכהן כלום.

צמצום:

שינוי, חוט סיקרא חוגר באמצע מזבח, כדי להבדיל בין דמים עליונים לתחתונים: לסובר אי אפשר לצמצם בידי אדם היו מרחיבים אותו מעט, כדי שלא יהא דמים עליונים למטה ותחתונים למעלה.

לסובר אי אפשר לצמצם בידי אדם עשו מידת כלים ומזבח כפי יכולתם - אף על פי שלא יכלו לצמצם ולעשות ממש כמידה, שכך אמרה תורה לעשות המידה כפי יכולת.

תנור שנטמא וחילקו לשניים והם שווים - טמאים, שאי אפשר לצמצם ובכל אחד יש לומר שהוא רוב. וגם לסובר אפשר לצמצם, משום שיש בו גומות ולא שייך לשער.

בכורות דף י"ח. יום ג' פרשת בראשית - כ"ה תשרי תשפ"ז

דף י"ח - ע"א

חלל הנמצא בין עיירות:

א. לחכמים: אי אפשר לצמצם גם בידי אדם, לכן מביאים שתי העיירות עגלה אחת בשותפות, ויתנו, שיאמרו בני האחת אם אתם קרובים ממנו יהא חלקנו מחול לכם ותכפר עליכם, ואם אנחנו קרובים מכם חלקכם יהא שלנו ותכפר עלינו.

ב. לתנא קמא: אין עורפים כלל, שאפשר לצמצם, ואמרה תורה 'קרובה' ולא קרובות.

ג. לרבי אליעזר: מביאים שתיהם שתי עגלות, שאפשר לצמצם, וקרובות בכלל 'קרובה'.

בהמה שלא ביכרה וילדה שני זכרים - לרבי טרפון: בורר כהן היפה, שהבריא יצא תחילה 'למסקנא' (ע"ב) יש לשניהם חלק בשניהם. לרבי עקיבא: נוטל כהן הכחושה, שמוציא הכהן מחבירו ועליו להביא ראיה שהוא בכור.

הנשאר ביד בעלים - לרבי מאיר: חייב במתנות, שהכהן בא עליו משני צדדים, ואומר לו אם בכור הוא כולו שלי, ואם לאו תן לי מתנות. לרבי יוסי: פטור ממתנות, שעשו הכהן שלא זכה כזוכה, וכאילו חזר ומכר לישראל במומו.

ספק בכור (שאין חליפין ביד כהן, כגון שילדה זכר ונקיבה ולא ידוע מי נולד תחילה) - כולם מודים שחייב במתנות, שאין זה כמי שמכרו כהן לישראל שהרי לא בא בחליפין ליד כהן כלום. שטעם רבי יוסי הוא רק משום שבא חליפין ביד כהן, ולא משום שאם נחייב במתנות יבוא לידי גיזה ועבודה. ספק מעשר - כולם מודים שפטור ממתנות, שרבי מאיר מחייב רק בספק בכור ומשום שהכהן יכול לבוא עליו משני צדדים, ואינו מחייב כדי שלא תשתכח תורת מתנות.

דף י"ח - ע"ב

בהמה שלא ביכרה וילדה שני זכרים, ומת אחד מהם - לרבי טרפון: יחלוקו, לרבי עקיבא: פטור, שהמוציא מחבירו עליו הראיה. שניהם מודים בשנים שהפקידו אצל רועה ומת אחד מהם ואינו ידוע מי הוא, שמניח רועה ביניהם ומסתלק, ולפיכך אם אותו ספק בכור חיי נמסר לרועה, ובא בעל הבית וכהן אצל רועה, הוא מניח ביניהם ומסתלק. ושניהם מודים באחד שהפקיד אצל בעל הבית והניח בעדרו ומתה בהמה אחת בעדרו ואומר שלך מתה, והלה אומר אחת מאותם שלך מתה,

לתרומות והנצחות 'נדרים פלוס' ע"ש מחודדים

שהמוציא מחבירו עליו הראיה. ולכן אם הספק בכור ברשות בעל הבית הכהן מוציא מחבירו ועליו להביא ראיה. ונחלקו רק כשהבכור חי עומד בחצר בעל הבית, וכזה רועה כל בהמות בעל הבית, לרבי טרפון: הקנה לו בחצירו, ונוח לו שיעשה מצוה בממונו, ודומה לשנים שהפקידו אצל רועה שמניח רועה ביניהם ומסתלק, לרבי עקיבא: כיון שיש לו הפסד אינו מקנה לו כלום, ודומה לאחד שהפקיד אצל בעל הבית שהמוציא מחבירו עליו הראיה.

משנה, שתי רחילות

אם לא ביכרו וילדו שני זכרים - שניהם לכהן. **ילדו זכר ונקבה** - הזכר לכהן. **ילדו שני זכרים ונקבה** - אחד לו ואחד לכהן, **לרבי טרפון**: בורר הכהן היפה, **לרבי עקיבא**: לוקח הכהן הכחוש. והשני שנשאר ביד בעלים, ירעה עד שיסתאב. **מתנות** - לתנא קמא: חייב, **לרבי יוסי**: פטור. **מת אחד מהם** - **לרבי טרפון**: יחלוקו, **לרבי עקיבא**: המוציא מחבירו עליו הראיה. **ילדו שתי נקבות וזכר או שני זכרים ושתי נקבות** - אין לכהן כלום.

אם רק אחת אחת ביכרה וילדה שני זכרים - אחד לו ואחד לכהן. **לרבי טרפון**: בורר הכהן היפה, **לרבי עקיבא**: לוקח הכחוש, והשני ירעה עד שיסתאב. **מתנות** - לתנא קמא ורבי מאיר: חייב, **לרבי יוסי**: פטור. שכל שחליפין ביד כהן פטור ממתנות. **מת אחד מהם** - **לרבי טרפון**: יחלוקו, **לרבי עקיבא**: המוציא מחבירו עליו הראיה. **ילדו זכר ונקבה** - אין לכהן כלום, שמא אותה שלא ביכרה ילדה נקיבה.

בכורות דף י"ט. יום ה' פרשת בראשית - כ"ח תשרי תשפ"ו

דף י"ט - ע"א

משנה, יוצא דופן והבא אחריו - **לרבי טרפון**: ירעו שניהם עד שיסתאבו ויאכלו במומם לבעלים, שמסתפק אם בכור לדבר בכור או לא. **לרבי עקיבא**: שניהם אינם בכור, הראשון - מפני שאינו פטר רחם, והשני - מפני שקדמו אחר, וסובר שבכור לדבר אחד אינו בכור.

'מחלל הצריך לפרט' - שהכלל צריך שיהא הפרט עמו, **'מפרט הצריך לכלל'** - שיש שהפרט צריך שיהא הכלל עמו.

קדושת בכור רק בזכר ולא בנקיבה - שנאמר 'קדש לי כל בכור' יכול גם נקיבה במשמע? תלמוד לומר 'זכר', כלל ופרט אין בכלל רק מה שבפרט. **יוצא דופן** - אין בו קדושת בכור, שנאמר 'פטר רחם'. יצא אחר יוצא דופן אין בו קדושה אף על פי שהוא פטר רחם, שנאמר 'בכור' שמשמע שיהא בכור לכל ענין. **זכר שיצאה נקיבה לפניו** - נתמעט מהנאמר 'בכור', שמשמע שהוא בכור לכל ענין, אבל בכור לדבר אחד אינו חשוב בכור. וזה פרט הצריך לכלל, שהנאמר 'זכר' והנאמר 'פטר רחם' שהם פרט, צריכים לנאמר 'בכור'.

בכור לדבר אחד 'לרבינא' - נחשב בכור, וזכר שיצאה נקיבה לפניו נתמעט מהנאמר 'פטר רחם', והיוצא דופן נתמעט מהנאמר 'בכור', ואף על פי שאין 'בכור' משמע שיהא בכור לכל ענין, כיון שכבר נתמעט זה שיצא אחר נקיבה מפטר רחם, מיותר 'בכור' למעט זה שיצא אחר יוצא דופן. ונדחו דבריו.

יצאה נקיבה דרך דופן ואחריה זכר דרך רחם - אינו קדוש, אף על פי שהוא בכור לזכרים ובכור לרחם.

הדרן עלך פרק הלוקח עובר פרתו

פרק שלישי - הלוקח בהמה

דף י"ט - ע"ב

משנה, הלוקח בהמה מגוי ואינו יודע אם ביכרה אם לא - **לרבי ישמעאל**: אם היה עז שילדה בתוך שנתה, או רחל בת שתיים - וודאי אותו הולד לכהן, שקודם לכן לא ילדה. מכאן ואילך - ספק, וירעה ויאכל בממונו לבעלים. פרה וחמור עד בנות שלש - ודאי לכהן, מכאן ואילך - ספק, ובחמור - מפריש עליו טלה והוא לעצמו.

לרבי עקיבא: אף על פי שאינם יולדות אפשר שהיה לה סימן בתוך הזמן, כגון טיגוף בדקה או שליא בגסה, ולכן מה שידוע שביכרה - אין לכהן כלום, ומה שידוע שלא ביכרה - הרי זה לכהן, ואם אינו ידוע - בכל אופן הוא ספק ויאכל בממונו לבעלים.

סימן וולד: בבהמה דקה - טיגוף. ובגסה - שליא. ובאשה - שפיר ושיילא.

עז שילדה לאחר שנתה 'לרבי ישמעאל' - הוא ספק, ואין הולכים אחר רוב בהמות שמתעברות ויולדות תוך שנתם. **לרבי**: שסובר כרבי מאיר חוששים למיעוט. **לרבינא**: גם להזכרים הולכים אחר רוב שאינו תלוי במעשה, ולא אחר רוב שתלוי במעשה.

רוב 'לחכמים', הולכים אחר רוב בין שהוא לפנינו: כמו 9 חנויות שמוכרות בשר שחוט, וחנות אחת שמוכרת בשר בבילה, ונמצא חתיכת בשר בקרקע - כשייה, שהפורש פורש מרוב. וכן בסנהדרין אם 12 לזכות 11 לחובה - הוא זכאי. ובין שהרוב אינו לפנינו: כמו בקטן, שאין חוששים עליו שהוא סריס - משום שרוב קטנים אינם סריסים. וכן בקטנה אין חוששים שהיא איילונית - שרוב קטנות אינם איילונות.

חליצה בקטן וקטנה - אינם חולצים, שנאמר 'איש' בפרשה, והוקשה אשה לאיש. **יבום בקטן וקטנה** - **לרבי מאיר**: אינם מייבמים, קטן - שמא ימצא סריס, וקטנה - שמא תמצא איילונית, ונמצאו פוגעים בערה, שמכיוון שאינה ראויה להוליד אין קורים בהם 'והיה הבכור אשר תלד', ופקעה מהם תורת ייבום, וקיימו באיסור אשת אח. **לחכמים**: מייבמים, שהולכים לאחר רוב קטנים שאינם סריסים, ורוב קטנות שאינם איילונות.

בכורות דף כ'. יום ה' פרשת בראשית - כ"ז תשרי תשפ"ו

דף כ' - ע"א

עז בת שנתה שילדה - **לרבי ישמעאל**: ודאי לכהן, מכאן ולהלן ספק. רחל בת שתיים - ודאי לכהן, מכאן ולהלן ספק. פרה בת שלש - ודאי לכהן, מכאן ולהלן ספק. חמורה - כפרה, **לרבי יוסי** ברבי יהודה: חמורה בת ארבע שנים. **לרבי יהושע**: בהמה נפטרת בסימן וולד, כמו דקה - בטיגוף, גסה - שליא, וגם בתוך שנה חוששים שטיגפה קודם לכן והוא ספק. **טעם המחלוקת** - **ללשון א'**: לדברי שניהם טיגוף פטור, לרבי

ישמעאל: אין חוששים לטיגוף, משום שהוא מיעוט, ואף על פי שחוששים למיעוט להחמיר, אין חוששים להקל ולעשות ספק, לרבי יהושע: חוששים לטיגוף. **ללשון ב'**: לדברי שניהם חוששים לטיגוף, **לרבי ישמעאל**: המטנפת אינה חוזרת ויולדת תוך שנה, ולרבי יהושע: חוזרת ויולדת תוך שנה.

חולקים על רבי ישמעאל - לרבותיו של רבי יהושע: משום שהבהמה נפטרת בסימן טיגוף, **לרבי יהושע**: שעז שטיגפה בת ששה - יולדת בתוך שנתה, רחל שטיגפה בת שנתה - יולדת בתוך שתיים. ונחלקו שהתחילה לטנף בסוף שנה, אם חוששים שילדה כבר או לא. א. לרבותיו: אין טיגוף פחות 30 יום, שאינה מקבלת זכר עד 30 יום של טיגוף, ואם ילדה בתוך שנתה וודאי הטיגוף לא היה טיגוף גמור, וכשילדה בתוך שנתה וודאי בכור הוא, שהטיגוף הוא כל חודש 7, וצריכה 5 חדשים לעיבורה. לרבי יהושע: יש טיגוף פחות 30 יום, ולכן גם כשטיגפה בתחילת 7 אפשר שתתעבר ותלד תוך שנתה. ב. לדברי הכל אין טיגוף פחות 30 יום, רק שלסברתו יולדת למקוטעים, ולכן גם אם טיגפה בתחילת 7, אפשר שתתעבר למקוטעים ותלד תוך שנתה. ג. לדברי הכל אינה יולדת למקוטעים, רק שלרבי יהושע: מקצת יום אחרון של חודש 5 ככולו, ולפיכך גם אם טיגפה בסוף 6, תוכל לילד ביום אחרון של שנתה. ולרבותיו: אין מקצת היום ככולו.

חלב - לרבי יהושע: פוטר מבכורה, שאם חולבת גם בתוך שנתה, בוודאי ילדה ופטורה מבכורה, שהולכים אחר רוב בהמות שאינם חולבות רק אם יולדות, ואין חוששים למיעוט. **לרבי עקיבא**: חלב אינו פוטר, שחוששים למיעוט בהמות שחולבות אף על פי שאינם יולדות.

אשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ומת בעלה בלי בנים, ואין לו אח - ויש לה חמותה במקומה שיצא משם, אינה חוששת שמא נולד בן לחמותה וזקוקה ליבם. **יצאה כשחמותה מעוברת** - **לתנא קמא**: חוששת, **לרבי יהושע**: אינה חוששת, משום שרוב מעוברות יולדות ומיעוט מפילות, והיולדות הם מחצה זכרים ומחצה נקיבות, סמוך מיעוט של מפילות למחצה של נקיבות, ונמצא זכרים הוא מיעוט, ואין חוששים למיעוט.

יום זה הוקדש בסיכומי דף היומי - מחודדים

לעילוי נשמת הנאון החסיד ר' יהושע גרענואלר זצ"ל

בן הרה"ח רבי דוד אליהו זצ"ל

נלב"ע כ"ז תשרי תשע"ד

ת"נ צ"ב ה'

בכורות דף כ"א. יום ו' פרשת בראשית - כ"ח תשרי תשפ"ו

דף כ"א - ע"א

עז שילדה 3 בנות, וגם בנותיה ילדו 3 - כולם נכנסות לדיר להתעשר. והוא הדין אם ילדה אחת מהם 3, והאחרות 2, שיש כאן עשרה. אבל אם כל אחת ילדה 2 לא יתכן שתלד האם עוד 2 עמהם, כי גם לדברי הסובר שמטנפת חוזרת ויולדת בתוך שנתה, יולדת וודאי אינה חוזרת ויולדת תוך שנתה.

דיברו תנא קמא ורבי שמעון כשטיגפו הבנות ביום אחרון של ששה חדשים ללידתם:

א. לתנא קמא: לא יתכן שיכנסו כולם לדיר להתעשר רק כשילדו ביום אחרון של שנתם, שנותנים 30 יום לטיגוף, ועוד 5 חדשים של עיבור, לרבי שמעון: יכולה להתעבר בתוך 30 יום של טיגוף, ולכן אפשר שילדו גם קודם סוף שנתם.

ב. לדברי הכל אינה מתעברת בתוך 30 יום של טיגוף, לתנא קמא: אינה יולדת למקוטעים וצריכה 30 יום לטיגוף ועוד 5 חדשים מלאים לעיבור, לרבי שמעון: יולדת למקוטעים, ואינה צריכה 5 חדשים מלאים לעיבורם.

ג. לדברי הכל אינה יולדת למקוטעים, לתנא קמא: אין אומרים מקצת היום ככולו שמעון: מקצת היום ככולו.

ד. לדברי הכל מקצת היום ככולו, לתנא קמא: מחוסר זמן אינו נכנס לדיר להתעשר, ולכן אם היא הולד עדיין אינו בן 8 ימים אינו נכנס עמהם לדיר להתעשר, לרבי שמעון: מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר, ולכן גם אם נולד בסוף השנה ועדיין אינו בן 8 ימים נכנס לדיר להתעשר, שלומדים גזירה שווה העברה העברה מבכור, מה בכור קדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמנו, גם מחוסר זמן קדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמנו.

דף כ"א - ע"ב

מעשר דומה לבכור - א. שאינם נפדים. ב. קדושים במומם קדושה גמורה, ג. אין תמורתם קריבה, ד. נאכלים במומם. **מעשר דומה לקדשים** - א. שנוהגים בפשוט, ב. אינם צריכים להיות זכרים, ג. צריכים להקדישם, ד. אינם ממתנות כהונה.

טיגוף - לרב: שנעצר רחמה ונימוק העובר, **לשמואל**: שפולטת אבעבועות דם. וצריך להראות לרועה חכם לדעת אם היה עובר ותיפטר מבכורה.

יצירת הוולד: באשה - ארבעים יום. בבהמה - נתספק רב חסדא כמה ימים.

הלוקח מישראל בהמה ואינו יודע אם ביכרה: לרב - הנוולד ראשון הוא בכור, שאם כבר ביכרה היה המוכר משתבח בה שאין צריך ליתן את וולדה לכהן. **לשמואל** - הוא בכור ספק, שמא היה המוכר סובר שקונה אותה לשחיטה. **לרבי יוחנן** - חולין וודאי הוא, שאם עדיין לא ביכרה היה המוכר מודיעו כדי שלא יעבור על איסור.

מוכר שמכר פרה לשחוט ובו ביום מכר בנה לאחר לשחוט - בארבע זמנים בשנה צריך להודיע אמה מכרתי לשחוט, ואם לא הודיע - הולך לוקח ושוחט לבן ואינו צריך לחזור ולשאל אם נשחט היום האם. וגם לרב ושמואל שאם אינו יודע אם ביכרה הרי זה בכור או ספק בכור, ואין תולים לומר שהמוכר היה מודיע לו כדי שלא יעבור על איסור, שלא יסור אותו ואת בנו - על המוכר להודיע, לענין בכור - הבהמה הוא של לוקח ועליו להפריש בכורות.

בכורות דף כ"ב. שב"ק פרשת בראשית - כ"ט תשרי תשפ"ו

דף כ"ב - ע"א

משנה, בהמה גסה שהפילה חתיכת דם: תיקבר - שמא היה ולד זכר שנימוק, וקדוש בכורה - ביציאתו, ופטורה מכאן ואילך - מבכורה. ואינה מטמאה במגע ובמשא

להערות ולהפצה - פנה למערכת

- שהבשר בטל ברוב דם וגוונים שיוצאים עמו, ותיקבר - כדי לפרסם שנפטרה מבכורה.

שליא בבית - לתנא קמא: הבית טמא, משום שאין שליא בלי ולד. **לרבי שמעון:** הבית טהור, שהוולד נימוק עד שלא יצא ובטל ברוב.

אשה שמת עובריה במעיה והיו לה חבלי לידה בבית ולא יצא ולד, והוציאה לבית אחר - לתנא קמא: אין אומרים שפתיחת הקבר יטמא בית ראשון כנוול שם לעניין נפלים, רק אם שראש הנפל גדול כפיקה של צמר. ואיזה פיקה? לרבי מאיר: כפיקה של שתי שהיא קטנה, לרבי יהודה: כפיקה של ערב שהיא גדולה. **לרבי אליעזר ברבי צדוק:** אף על פי שאין ראש הנפל גדול כפיקה של צמר, יש פתיחת הקבר משיפתח רחמה כל כך שיראו בתוך רחמה טפיפות, והוא כפרדה שכורעת להטיל מימיה, ונראה פיקה מתוך פיקה.

פיקות: א. אשה - השיעור להיות לה דין פתיחת הקבר הוא בפיקה של שתי. ב. בהמה - אם הושיט רועה יד ונגע בנפל להוציא מהרחם, מטמא כנבילה משהעגיל ראש כפיקה של ערב. ג. גוש עפר הבא מבית הפרס מארץ העמים - שיעורו לטמא באוהל ולשרוף עליו תרומה וקדשים כפיקה גדולה שהוא כחותם המרצופים. ויש אותו חותם בצד העליון של כיסוי חרט כפיקה בבית לחם.

הלוקח ציר מעם הארץ: משיקו במי מקוה וטהור. שאם רובו מים - טהור בהשקה. ואם רובו ציר - אינו מקבל טומאה, שזיעה בעלמא הוא שיוצאה מהדגים כשמולחים אותן, ומיעוט המים בטל ברוב. **לרבי ירמיה:** מועיל תקנה זו רק כשכא לטבול בהם פת, ולא לקדירה - משום שמיעוט המים שבתוך הציר מוצאים המים שבקדירה ומצטרפים יחד, ומצא מין את מינו וניעור וחוזר לטומאה. (ראה להלן דף כ"ג. שיש חולקים עליו).

דף כ"ב - ע"ב

סאה תרומה טמאה שנפל למאה חולין טהורים - לרבי אליעזר: ירום משם סאה ותירקב, שאני אומר היא סאה שנפל היא סאה שעלה. **לחכמים:** בטילה בחולין, ותאכל בלי הכשר טומאה, כגון יבשים או קליות, או תילוש במי פירות שאינם מכשירים, או תתחלק לעיסות ולא יהא במקום אחד כביצה. וכן דין השאר לרבי אליעזר לאחר שהרים מהם הסאה. אינם כחולין גמורים (לחכמים משום ביטול, ולרבי אליעזר משום שהרים כבר הסאה) - גזירה שמה יביא קב חולין טמאים ממקום אחר, וקב ועוד ממין זה, וסובר שהטמא בטל ברוב, ומאחר שיש משהו בקב ועוד שהוא טמא, 'מצא מין את מינו וניעור'. וגם לסוברים שאין אומרים כן כשהוסיף מים טהורים משום שאין 'טהרה עוררת טומאה', מודים הם שטומאה עוררת טומאה.

בכורות דף כ"ג. יום א' פרשת נח - (אדר"ח) ל' תשרי תשפ"ז

דף כ"ג - ע"א

אפר פרה אדומה שנתערב באפר סתם: אם רובו אפר כשר - מטמא במגע ובמשא. ואם רובו אפר סתם - טהור מלטמא במגע אבל מטמא במשא, שטומאה המתבטלת ברוב אינה בטילה לגמרי, שהרי כשמוצאת טומאה אחרת היא מצטרפת עמה, ואם כך נשא הטומאה.

חתיכת נבילה שנתערב בחתיכות שחוטות - בטילה הנבילה ברוב ואינה מטמאה, משום שאי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה, והוא מין בשאינו מינו ובטל. ורק טהור מלטמא במגע אבל מטמא במשא אם נשא את כולם. (מהטעם שנתבאר).
בהמה גסה שהפילה חתיכת דם - אינה מטמאה במגע ובמשא, משום שמיעוט הולד בטל ברוב. ואין אומרים שתטמא במשא משום המיעוט שבו, לבר פדא: משום שהוא טומאה סרוחה, שהרי אין טומאה חמורה של משא רק אם הוא ראוי לגר. **לרבי יוחנן:** שיש טומאה חמורה עד שתיפסל מאכילת כלב, משום שהמיעוט בטל לגמרי, וחולק על רבי ירמיה שסובר שהטומאה תתעורר אם תצטרף לטומאה אחרת.

דף כ"ג - ע"ב

טומאת משא - לבר פדא: טומאת משא: רק אם ראוי לגר, וטומאת מגע: יש כל זמן שראוי לכלב - שנאמר 'לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשערך תתננה ואכלה', נבילה הראוי לגר קרוי נבילה, ומה שאינה ראוי לגר אינה קרוי נבילה. **לרבי יוחנן:** יש טומאת משא כל שראוי לכלב. ואם הסריחה מתחילה, כגון שנשתבר איברייה מחיים והתלעלה, שמעולם לא היה נבילה הראוי לאכילת אדם, אינה קרויה נבילה אף על פי שראוי לכלב. שנינו בהמה גסה שהפילה חתיכת דם - אינה מטמאה במגע ובמשא. משום שהוולד בטל ברוב. ולולי כן היה מטמא גם לרבי יוחנן אף על פי שאינו ראוי לגר, משום שמתחילה היה ראוי לגר משום אמו.

ציר טהור שלקחו מעם הארץ והשיקו במי מקוה - ונפל לתוכו מים כל שהוא טמא, משום שנחשדו עמי הארץ לערב קרוב למחצה בצייר, ובתוספת מים כל שהוא יש כבר מחצה מים טמאים, ומצא מין את מינו ונתעורר לטומאה. (וגם לסובר שאין טהרה מעוררת טומאה, אם נפל מי עם הארץ כל שהוא, טומאה מעוררת טומאה. ויש אומרים: משום שנחשדו עמי הארץ לערב מחצה מים בצייר, אבל אם היו מערבים משהו פחות ממחצה, לא היה הטומאה מתעורר על ידי מחצה, שטומאת עם הארץ דרבנן, טומאת משקין דרבנן, וגזרו רק ברוב ולא במחצה על מחצה.

משנה, הלוקח בהמה מניקה מגוי - לרבן שמעון בן גמליאל: א. אין חוששים לומר שהיה בנה של אחרת, ואפשר שלא ילדה מעולם רק שהוא בן חבירתה, רק בוודאי הוא בנה והבא אחריו אינו ספק בכור (לחכמים: יעיון בדף כ"ד). ב. נכנס לעדרו וראה מבכירותו ושאינם מבכירות מניקות, אין חוששים שמא בנה של זו בא לו אצל זו או שמא בנה של זו בא לו אצל זו, ונחשוש על כל היונקים שהם ספק בכורות, רק תולים על כל אחד שיונק מאמו, והיונקים מהמבכירות הם בכור בוודאי, והיונקים משאינם מבכירות הם פשוטים. **'הלכה'** רב פסק הלכה ככל הדינים השנויים בפרק זה חוץ מאלו שיש בהם מחלוקת - וגם בדברי רבן שמעון בן גמליאל שאין חוששים על המניקה שהיא בנה של אחרת, ואין זה מחלוקת - משום שבמשנה נשנו רק דברי רבן שמעון בן גמליאל.

בכורות דף כ"ד. יום ב' פרשת נח - (בדר"ח) א' חשוון תשפ"ז

יום זה לזכות עלקא בת מרים לאה לברכה והצלחה וסייעתא דשמיא

דף כ"ד - ע"א

הלוקח בהמה מניקה מגוי - לחכמים: הבא אחריו בכור מספק, מפני

שאוהבת בן חבירתה אף על פי שלא ילדה. **לרבן שמעון בן גמליאל:** הדבר בחזקתו. וכן היה אומר שהנכנס לעדרו בלילה וראה בהמות מבכירות וגם שאינם מבכירות יולדות, ולמחר השכים ומצא זכרים כרוכים באינם מבכירות ונקיבות כרוכים במבכירות, אינו חושש שמה בנה של זו בא לו אצל זו והזכרים הם בכורות, רק כל אחת יונקת מאמה.

הסתפקו בדברי רבן שמעון בן גמליאל שהדבר בחזקתו - אם השוחט המניקה וגם היונק האם לוקח משום אותו ואת בנו או לא, אם מה שאמר 'דבר בחזקתו' הוא שאינה מרחמת ומניקה רק אם כן יולדת, אבל אם ילדה היא מרחמת גם על בן האחרת, ואינו לוקח. או שמא אינה מרחמת רק על בן שלה ולוקח? ולא נפשט. גם לצד שמרחמת לאחר שילדה לבן האחרת, אין תולים לומר שמניחה שלה ומרחמת על האחר - ולכן כשמצא מבכירות ושאינן מבכירות שמניקות, תולים לומר שכל אחת מניקה שלה ולא של אחרת. **'הלכה' - כרבן שמעון בן גמליאל בכל מקום חוץ מערב וצידון וראיה אחרונה.**

חזיר שכרוך אחר רחל:

רבי יוחנן: פטורה מבכורה - שהלכה כרבן שמעון בן גמליאל שאינה מרחמת רק אם יולדת. ואסור החזיר באכילה - עד שיבוא ויורה צדק לכם, משום ספק לרבן שמעון בן גמליאל לאחר שילדה מרחמת על האחר וגם על חזיר שאינה מינה, או ששמה אינה מרחמת על אחר שאינה מינה ובוודאי בנה הוא.

רבי אחאי בריבי: הסתפק לחכמים האם פטורה מבכורה, שאף על פי שלחכמים מרחמת גם כשאינה יולדת, הוא על אחר שהוא מינה, אבל על אינה מינה אינה מרחמת ובהכרח שהוא בנה והבא אחריו אינו בכור, או ששמה מרחמת גם על אחר שאינה מינה הגם שלא ילדה? ולרבן שמעון בן גמליאל: פטורה מבכורה, והסתפק אם הוא מותר באכילה? ולא נפשט.

דף כ"ד - ע"ב

משנה, השוחט בכור - 'לרבי יוסי בן המשולם' עושה מקום בקופיץ מכאן ומכאן ותולש את השיער, כדי שלא יהיו שערות במקום שחיתת הסכין ומשום חלדה, ואין בזה משום איסור גזיות בכור. ובלבד שלא יזיז ממקומו. וכן תולש שיער כדי לראות מקום המום. והלכה כדבריו. וכמו כן מותר לעשות כן גם ביום טוב לתולש שיער במקום שחיתת בהמת חולין ואין בו משום תולש.

בכורות דף כ"ה. יום ג' פרשת נח - ב' חשוון תשפ"ז

דף כ"ה - ע"א

תלישת שיער במקום שחיטה ביום טוב - לרב: מותר, 'למסקנא' - אף על פי שדבר שאין מתכווין אסור (שפוסק כרבי יהודה), הרי הוא עוקר דבר מגידולו כלאחר יד. בבכור - מותר לעשות כן, משום שתולש אינו נחשב גזוז. **רבי יוסי בן המשולם:** שמתיר במשנה, לתירוצו א': סובר כרב שדבר שאין מתכווין אסור. לתירוצו ב': סובר שדבר שאין מתכווין מותר.

ברז חבית שכורכים מסביב כדי שיהא הנקב יפה, אסור ביום טוב להדק בחבית בכח משום סחיטה, והגם שאינו מכווין לסחיטה, אסור גם לשיטת רבי שמעון שסובר דבר שאין מכווין מותר, שמודה רבי שמעון בפסיק רישיה ולא ימות'. **דבר שאינו מכווין 'להלכה' - לרב:** הלכה כרבי יהודה שדבר שאין מתכווין אסור, **לשמואל:** הלכה כרבי שמעון שדבר שאין מתכווין מותר.

נוצה גדולה מכנף העוף - התולש וקוטם, ומחליקה מהצדדים ומורט השיער מהקנה, חייב 3 חטאות. א. תולש משום גזוז - והגם שתולש אינו נחשב גזוז, בכנף העוף חשוב גזוז משום שדרכו בכך. ב. קוטם חייב - משום מחתך, ג. ממרט - משום ממחק.

גזיזת שיער פרה אדומה, (בשתי שערות שהעיקר אדום וראש שחור) 'לרבי יוסי בן המשולם' גזוז הראש שמשחיר, ואינו חושש משום גזיה בקדשים. **הטעם:** לתירוצו א' - שאין איסור גזיה בפרה, שהיא קדשי בדק הבית, ואיסור גזיה בקדשי בדק הבית הוא רק מדרבנן, ובפרה שאינה מצוי לא גזרו. ואי אפשר לפדות ולהוציא לחולין ולגזוז ולחזור ולקדש, משום שדמיה יקרים, ואין מחללים לכתחילה דבר שזה מנה על שזה פרוטה. **לתירוצו ב' -** הגם שיש בה איסור גזיה, מותר משום שאינו מכווין, וסובר כרבי שמעון שדבר שאין מתכווין מותר.

בכור שזר וצאן אסור בגזיה ועבודה - שנאמר 'לא תעבוד בכבור שורך ולא תגזז בכור צאנך,' אין לי רק שור בעבודה וצאן בגזיה, מניין ליתן את האמור של זה בזה, תלמוד לומר 'לא תעבוד ולא תגזז'.

קדשי בדק הבית - אסורים בגזיה ועבודה מדרבנן.

הקדש שזה מנה שחילל על שזה פרוטה - מחולל בדיעבד. ולכתחילה מחלל רק בשווי. היתר תלישת שיער בכור במקום שחיטה - הוא רק ביד, ולא בכלי.

צמר המסובך באוזן - תולש לכתחילה ומראה מומו, ובלבד שלא יזיזו מקומו.

דף כ"ה - ע"ב

משנה, שיער בכור בעל מום שנשר בחיים ושחטו - 'לרבי יהודה' לעקביא בן מהללאל: מותר, לחכמים: אסור. **'לרבי יוסי'** כיון ששחטו אחר כך - מותר לדברי הכל. ואם מת אחר כך, לעקביא בן מהללאל: מותר, לחכמים: אסור. **'לריש לקיש'** נחלקו עקביא וחכמים רק אם התיר מומחה לבכור קודם נשירת הצמר, שלפי חכמים: גזרו שמא יבוא להשהות כדי שיהא הצמר נושרת ממנו, ובתוך כך יבוא לאיסור גזיה ועבודה, ולפי עקביא: אין חוששים שישה לאחר שהתיר מומחה. אבל אם לא התיר מומחה קודם נשירה - אסור לדברי שניהם.

צמר המדולדל בכבור (שנתלש מהעור אבל מסובך עם שאר הצמר ואינו נופל), מה שנראה עם הגזיה שישחוט ויגזז לאחר שחיטה יהא צמר מדולדל שזה עם שאר הגזיה ואינו נראה כמופרש ממנה - מותר כשאר גזיה. מה שאינו נראה עם הגזיה, שיצא חוץ יותר מדאי וניכר לכל שמובדל מהגזיה - דינו כאילו נשר לגמרי קודם שחיטה, ולחכמים (לשיטת רבי יהודה): אסור (יעיון להלן דף כ"ו).

בכור בעל מום שנתערב באלף תמימים - לתנא קמא: אוסר בכל שהוא, **לרבי יוסי:** יבוקר:

א. **לרב נחמן** - נחלקו בגיזת בכור בעל מום שנתערב בגיזת חולין, ותנא קמא היא רבי יהודה: שסובר שאם נשחטו אסור לחכמים, ורבי יוסי: לשיטתו שאם נשחטו מותר גם לחכמים, ויבוקר אם כבר התירו מומחה (לריש לקיש שההיתר הוא רק כשכבר התירו מומחה).

ב. **לרבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן** - נחלקו כשנתערב בעל מום בתמימים, ובדק ולא מצא אחד מהם בעל מום, שתנא קמא: סובר כרבי מאיר שכל דבר שהיה בחזקת טומאה, כגון שדה שהיה בה טומאה ולא נמצא, לעולם בטומאתו עד שידע הטומאה, וגם כאן שלא מצא הבעל מום חושש על כולם. ורבי יוסי: סובר כחכמים שחופר עד שמגיע לסלע או לבתולה, וכיון שלא מצא קבר הכל טהור, וגם כאן כיון שלא מצא בעל מום הכל מותר, ואני תולה שמום עובר היה ונרפא. ואם נמצא בעל מום מודה רבן שמעון בן גמליאל לרבי שתולים שהוא בעל מום שאבד, ונחלקו רק בקבר המצוי בשדות, אבל בהמות אין דרך ליפול בהם מום.

ג. **לרב אסי בשם רבי יוחנן** - נחלקו כשבדק ומצא, ותנא קמא: סובר כרבן שמעון בן גמליאל ששדה שאבד בה קבר ונמצא בתוכה קבר הנכנס לתוכה טמא עד שתיבדק כל השדה כולה, שמא קבר אחר הוא, וגם כאן חוששים שמא בעל מום שנמצא אחר הוא, משום שמנחים זה את זה ומום מצוי בהם. ורבי יוסי: סובר כרבי שהנכנס לתוכה טהור, שאני אומר הוא קבר שאבד הוא קבר שנמצא. ואם לא נמצא הבעל מום מודה רבן שמעון בן גמליאל לרבי שתולים שהוא בעל מום, ואמרו רק בטומאה שתולים שעכבר או עורב נטלה, אבל בעל מום להיכן הלך.

בכורות דף כ"ז. יום ד' פרשת נח - ג' חשוון תשפ"ז

יום זה לזכות הכלה מרת טוויבא בת מרים לאה

לברכה והצלחה ולסייעתא דשמיא מרוב כל

דף כ"ז - ע"א

התולש צמר מבכור תם, אף על פי שנולד בו מום ושחטו - אסור. **לריש לקיש**: גם אם תולש לאחר שנולד בו מום, אם עדיין לא התירו מומחה נחשב כתם ואסור.

במחלוקות עקביא וחכמים: א. לתנא קמא: נחלקו בין כמות אחר כך ובין כששחט. **ב. לרבי יהודה**: כמות לדברי הכל אסור, ונחלקו כששחטו. והלכה כמותו, שכדבריו שנינו במסכת עדיות, וגם סיפא של המשנה כשיטתו. **ג. לרבי יוסי**: כששחטו לדברי הכל מותר, ונחלקו כשמת.

צמר המדולדל בבכור - 'לרבי יוסי' אם שחטו אחר כך - מותר לדברי הכל. ואם מת אחר כך - לחכמים: אסור בכל אופן, לעקביא: אם נראה עם הגיזה - אסור, שהמיתה אסרת, ואם אינו נראה עם הגיזה - מותר, שהוא כתולש קודם מיתה. **'לרבי יהודה'** אם מת אחר כך - אסור לדברי הכל. ואם שחט אחר כך - לעקביא: מותר בכל אופן, לחכמים: אם נראה עם הגיזה - מותר, ואם אינו נראה עם הגיזה - אסור.

צמר שאינו נראה עם הגיזה - לריש לקיש: כל שעיקרו הפוך כלפי ראשו, שכפול באמצע ושוני הראשים נראה בחוץ, אבל מה שאינו מתמעך עם הגיזה מותר, שאי אפשר לגיזה בלי נימים המדולדלות. **לרבי נתן בר אושעיא**: גם אם אינו מתמעך עם הגיזה נחשב אינו נראה עם הגיזה ואסור.

צמר מוחטאת ואשם - מותר, שמאחר שבאים לכפרה לא יבוא להשהות. **צמר מבכור ומועשר** - אסור, כיון שלא בא לכפרה גוזרים שיבוא להשהות. **צמר מעולה תמימה** - התולש: אסור. נתלש: הסתפקו בגמרא אם חוששים שיבוא להשהותו משום שעיקרו אינו בא לכפרה, או שאין חוששים כיון שהוא מכפר על עשה. **צמר מבכור** - בתם: בין התולש ובין שנתלש - אף על פי שנולד בו מום, שחטו אסור. בבעל מום: לעקביא מותר גם כשתלשו, ולחכמים אסור גם כשנשר מעצמו.

הדרן עלך פרק הלוקח בהמה

דף כ"ז - ע"ב

פרק רביעי - עד כמה

משנה, חיוב גידול בכור: בדקה - 30 יום, שנאמר 'בכור בניך תתן לי כן תעשה לצאנך'. בגסה - 50 יום, שנאמר 'כן תעשה לשורך', הוסיף לך הכתוב עשיה אחרת בשורך, ומסר הכתוב לחכמים, ואמרו 50 יום. **לרבי יוסי**: בדקה צריך לטפל 3 חדשים מפני שטיפולה מרובה ששיניה דקות, ואינה יכולה לאכול עשב, ואם לא תהיה עם האם תמות.

אמר כהן בתוך הזמן תנהו לי - לא יתנו לו, מפני שנראה ככהן המסייע בבית הגרנות. **אמר תנהו לי שאוכלנו** - מותר בבעל מום. **אמר תן ואקריב** - בשעת המקדש אם היה תמים, מותר.

אכילת הבכור - נאכל שנה בשנה בתם ובעל מום, שנאמר 'לפני ה' אלקיך תאכלנו שנה בשנה'. נולד לו מום בתוך שנה, רשאי לקיימו כל 12 חודש, לאחר שנה - רשאי לקיים רק 30 יום.

בכורות דף כ"ז. יום ה' פרשת נח - ד' חשוון תשפ"ז

יום זה לזכות אלטער בנימיני ביינוש בן מרים לאה

לברכה והצלחה וסייעתא דשמיא

דף כ"ז - ע"א

סיוע בבית הגרנות ומטבחים - אין נותנים להם תרומה ומעשר בשכר. ואם עושים כן - חיללו, ועליהם אומר הכתוב 'שחתם ברית הלוי', והם במיתה - שנאמר 'ואת קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו'. וביקשו חכמים לקנוס ושיפרישו עוד פעם - ולא קנוס שמא יבוא להפריש מהפטור על החיוב.

יש לבעלים טובת הנאה - כיצד ישראל שהפריש תרומה מכרי, ואמר לו ישראל אחר הא לא לך סלע זה ותנהו לבן בתי כהן - מותר. ואם היה כהן לכהן - אסור. ושנה התנא דין זה רק בתרומה שקדושת הגוף היא ולא יטעו לומר שמתחללת על הסלע שנתן לו, ולא שנה דין זה בשאר מתנות שקדושת דמים הם, ויטעו לומר שקדושתם מתחללת.

תרומת חוץ לארץ מדרבנן היא:

א. **לכן אין בה משום כהן המסייע בבית הגרנות.**

ב. **לכן בטילה ברוב אם אכל זר או כהן בימי טומאתו**, וכזה מבטל לכתחילה ואוכל בימי טומאה. ויכול לערב מידה אחת של יין של תרומת חוץ לארץ בשתי מידות חולין, ולקחת מהתערובת מידה אחת, ומכאן ואילך מוסיף מידה אחת ומוציא אחת. ג. **ולכן אוכל והולך הטבל**, ואחר כך מפרש.

ד. **ולכן אין תרומת חוץ לארץ אסורה באכילה לכהן טמא**, רק ביוצאה מגופו כגון זב וזבה ונדה ובעל קרי, אבל טמא מת - אוכלה. ובנגיעה גם מי שטומאה יוצאה מגופו - מותר, שאינו מוזהר לשומרה מטומאה. ולכן נדה מפרשת חלה, ואוכל כהן קטן. ואם אין כהן קטן, תיקח בשפוד ותזרוק לתנור, ותפריש חלה אחרת שלא תשתכח ותרתי חלה, וחלה זו מותרת באכילה לכהן שהוא גדול.

דף כ"ז - ע"ב

טומאה בזמן הזה - פסק רב נחמן: שטמא מת - אוכל תרומה בלי הערב שמש, שכיון שאין לנו הזאה גם הערב שמש אין צריך. **פסק רב**: שטמא מת - טובל ואוכל בתרומת חוצה לארץ, ואינו צריך הערב שמש, ואין הלכה כדבריו. **פסק רב ששת**: שטמא שרץ - טובל ואוכל בתרומת חוצה לארץ ואינו צריך הערב שמש, ואין הלכה כדבריו.

שנת בכור נמנה לפי לידתו - שאם נולד בניסן רשאי לקיימו עד ניסן אחר, ולא אחר שנות עולם לומר שבתשרי ששלמה שנת מניין עולם נגמר שנתו. **לרב יהודה בשם רב**: שנאמר 'לפני ה' אלקיך תאכלנו שנה בשנה', איזוהי שנה שנכנסת בחברתה הוי אומר שנה של בכור. **לתנא דבי רב**: לומדים מקדשים שנאמר בהן 'כבש בן שנתו', שנתו שלו ולא שנה של מניין עולם.

בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד - לתנא דבי רב: שנאמר 'שנה בשנה', יום אחד בשנה זו ויום אחד בשנה זו. **לרב**: שנאמר 'ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין', הקישו הכתוב לחזה ושוק של שלמים שנאכל לשני ימים ולילה אחד.

בכורות דף כ"ח. יום ו' פרשת נח - ד' חשוון תשפ"ז

לזכות שרה שייגדל בת רבקה פיגה

דף כ"ח - ע"א

בכור בעל מום לכהן - מה שלא מצינו בכל התורה כולה. **לתנא דבי רב**: שנאמר ובשרם 'לך יהיה', **לרב**: שנאמר 'ובשרם', אחד תם ואחד בעל מום.

בכור בזמן הזה: עד שלא נראה להראות לחכם - רשאי לקיימו 3 שנים, ומשנראה להראות לחכם - נולד לו מום בתוך שנה רשאי לקיים כל 12 חודש, לאחר שנתו אינו רשאי לקיים גם יום אחד ושעה אחת, אבל מפני השבת אבידה לבעלים אמרו רשאי לקיים 30 יום.

נולד מום - ללשון א': נותנים לו 30 יום רק משעת לידת המום, לכן אם נולד לו מום לאחר שנתו נותנים לו 30 שלמים, נולד לו מום 15 יום בתוך שנתו, משלימים לו 15 יום לאחר שנתו. (ואם נולד לו חודש או חדשים בתוך שנתו, אין מוסיפים לו כלום, ויכול להמתין רק עד סוף שנתו). **ללשון ב'**: אם נולד לו מום בתוך שנתו, מוסיפים לו 30 יום לאחר שנתו - שנאמר 'לפני ה' אלקיך תאכלנו שנה בשנה', איזו הם ימים החשובים שנה הוי אומר אלו 30 יום. ונדחה לשון שני.

דף כ"ח - ע"ב

משנה, השוחט בכור והראה מומו לאחר שחיטה ונמצא שהוא מום קבוע, בדוקין שבעין - אסור מפני שהם משתנים מחמת צער מיתה ואף על פי שנראה עכשיו שהוא קבוע, אם היה נראה מחיים היו רואים שהוא מום עובר. במומים שבגוף -

רבי יהודה: מתיר, שאין גוזרים על מומים שבגוף משום דוקין שבעין, **לרבי מאיר**: משום שנשחט שלא על פי מומחה אסור, שגוזרים על מומים שבגוף משום מומים שבעין. **'למסקנא'** יש מומים של דוקין שבעין שאינם משתנים - ובכל זאת אסורים כל דוקין שבעין גם לרבי יהודה, שאין אנו בקיאים איזו מהם משתנה ואיזו לא. ואם אנו רואים לאחר מיתה שהוא קבוע - ועדים מעידים שלא נשתנה כלום ומראה זה היה לו מחיים, מותר לרבי יהודה.

מי שאינו מומחה ורואה בכור ונשחט על פיו - הרי זה יקבר וישלם מביתו. וגם לרבי יהודה שמומים שבגוף אפשר לראות לאחר מיתה, שייך דין זה בדוקין שבעין. **ומשלם מחצה דמים לבכור בהמה גסה** - משום שהוא ממון המוטל בספק, שיתכן שהפסידו הכל שאם היה מביאו למומחה היה מתיר ואוכל, ואפשר שאין זה מום ולא הפסיד כלום. **ומשלם לבהמה דקה רביעי** - שיש טורח גדול לגדלה, וזה שהתירו הציל הכהן מטורח גדול, שאפשר שאם היה מראה לאחר לא היה מתיר לו והיה לו עוד טיפול מרובה עד שיפול בו מום. (ויש מפרשים: משום שעבר על דברי חכמים שאסרו לגדל בהמה דקה בארץ ישראל קנסו שיטול רק רביעי).

משנה, הוראה בטעות: הדין דין, וזיכה את החייב וחייב את הזכאי, או שטימא את הטהור וטיהר את הטמא - מה שעשה עשוי וישלם מביתו. **לחכמים**: הסוברים שגרמי פטור, אם נשא ונתן ביד חייב לשלם. כגון שחייב את הזכאי ונטל ממנו המעות, או שזיכה את החייב, שהיה משכון למלוה, ופטר את הלוה, והוציא את המשכון מיד המלוה והחזירו ללוה, וטימא את הטהור והגיע בהם שרץ, וטיהר את הטמא שעירב עם פירותיו - חייב לשלם.

משנה, מומחה לבית דין - פטור מלשלם. רבי טרפון האכיל לכלבים פרה שנטלה האם שלה, ופטר רבי עקיבא הגם שהתירו חכמים, משום שהוא טעות בדבר משנה, והטועה בדבר משנה חוזר, וכיון שאם היה פרה עומדת כאן היה יכול לחזור ולהתיר, ומה שאמר אינו כלום, נמצא זה שהאכיל לכלבים הפסיד לעצמו. ועוד, שגם אם היה טועה בשיקול הדעת פטור, משום שהיה מומחה לבית דין.